

КОМП'ЮТЕРНІ МЕРЕЖІ

План лекції:

1. Поняття комп'ютерної мережі
2. Застосування комп'ютерних мереж
3. Класифікація мереж
4. Типи серверів
5. Засоби передачі даних
6. Топологія
7. Мережеві пристрої

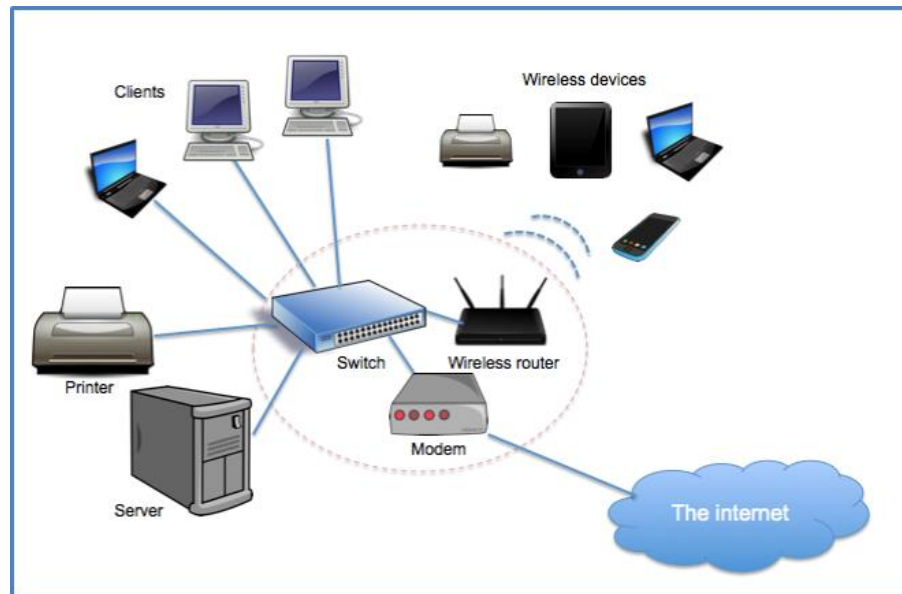
ПОНЯТТЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ МЕРЕЖІ

Комп'ютерна мережа - це сукупність комп'ютерів та інших засобів обчислювальної техніки (мережного устаткування, принтерів, сканерів тощо), що об'єднані за допомогою ліній зв'язку, мережних плат і працюють під управлінням мережної операційної системи.

Комп'ютерні мережі створюються для того, щоб користувачі могли спілкуватися, обмінюватися даними і спільно використовувати вільні ресурси обчислювальної системи: пам'ять, програми, файли, принтери, модеми, процесори тощо.

ПОНЯТТЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ МЕРЕЖІ

В комп'ютерних мережах кожен абонент (клієнт, користувач, учасник) може використовувати різні типи комп'ютерів, модемів, ліній зв'язків і різні комунікаційні програми.

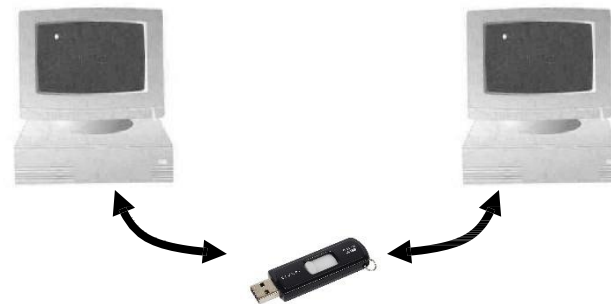

Створення комп'ютерної мережі вимагає визначених, часто достатньо відчутних, витрат: на придбання додаткового устаткування і програмних засобів, на монтаж і налагодження мережі, а також на її подальшу експлуатацію. Проте і в державних, і в приватних організаціях всього світу наявність комп'ютерних мереж є швидше правилом, ніж виключенням.

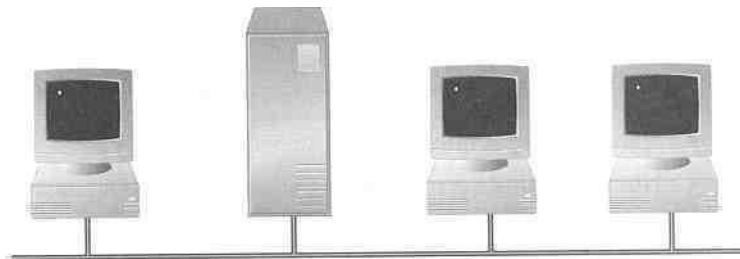
ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ МЕРЕЖІ

- Обмін інформацією – тобто передача даних

- Ви віддасте перевагу цьому?

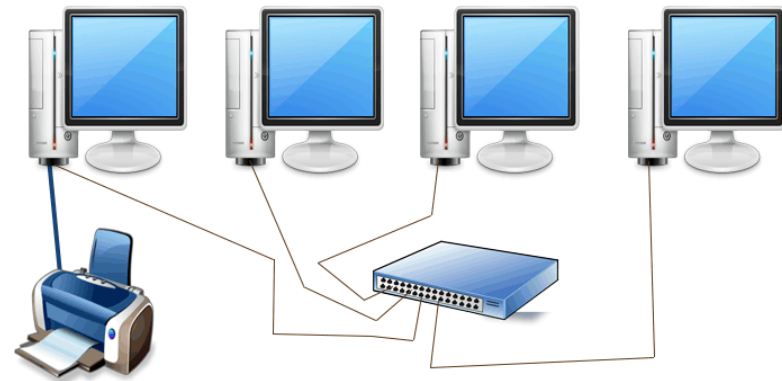

- чи цьому?

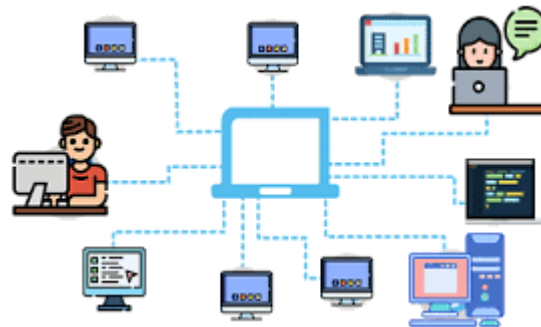

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ МЕРЕЖІ

- Спільне використання обладнання або програмного забезпечення. **Наприклад, роздрукувати документ**

- Централізація адміністрування та підтримки **Наприклад, через Інтернет, щоб кожен міг отримати доступ до тієї самої програми адміністрування чи підтримки зі свого комп'ютера**

ПЕРЕВАГИ МЕРЕЖІ

- I. Обмін ресурсами
- II. Підключення (підтримка зв'язку)

ОБМІН РЕСУРСАМИ

Види ресурсів:

1. Апаратне забезпечення: мережа дозволяє користувачам спільно використовувати багато апаратних пристроїв, таких як принтери, модеми, факсимільні апарати, компакт-диски, програвачі тощо.

2. Програмне забезпечення: спільне використання програмних ресурсів знижує вартість встановлення програмного забезпечення, економить місце на жорсткому диску.

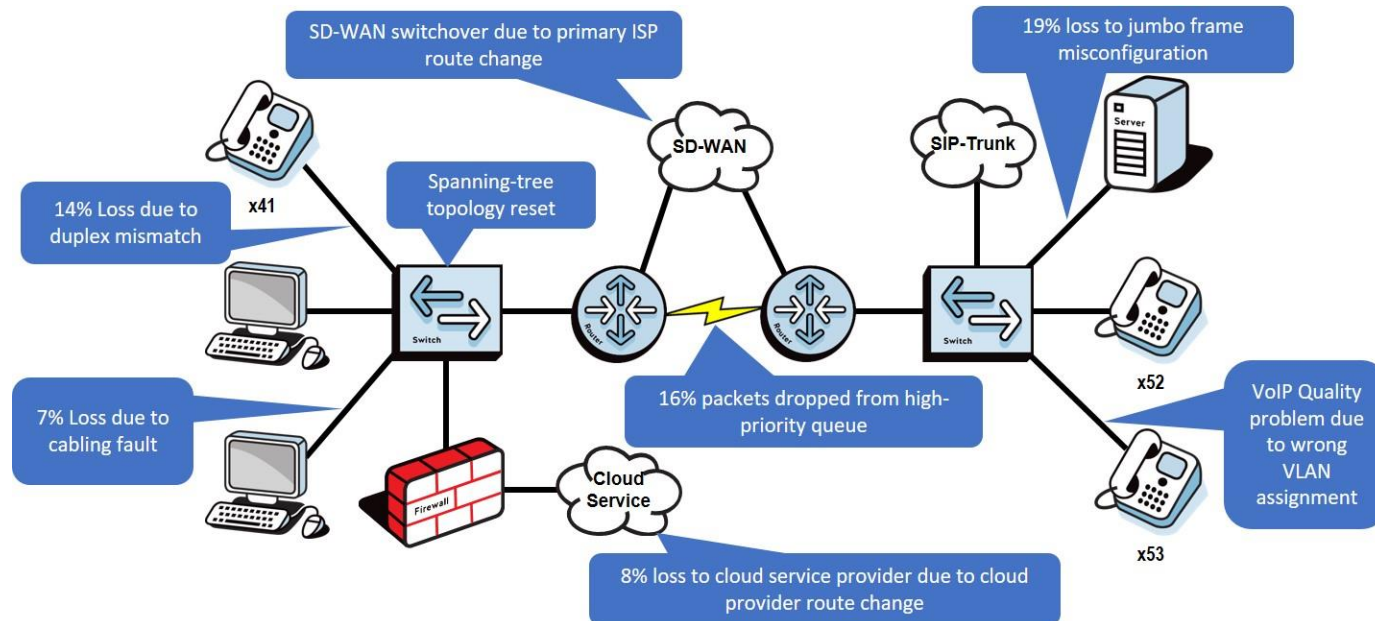
ІНШІ ПЕРЕВАГИ КОМП'ЮТЕРНОЇ МЕРЕЖІ

- ❖ Підвищена швидкість
- ❖ Знижена вартість
- ❖ Покращена безпека
- ❖ Гнучкий доступ

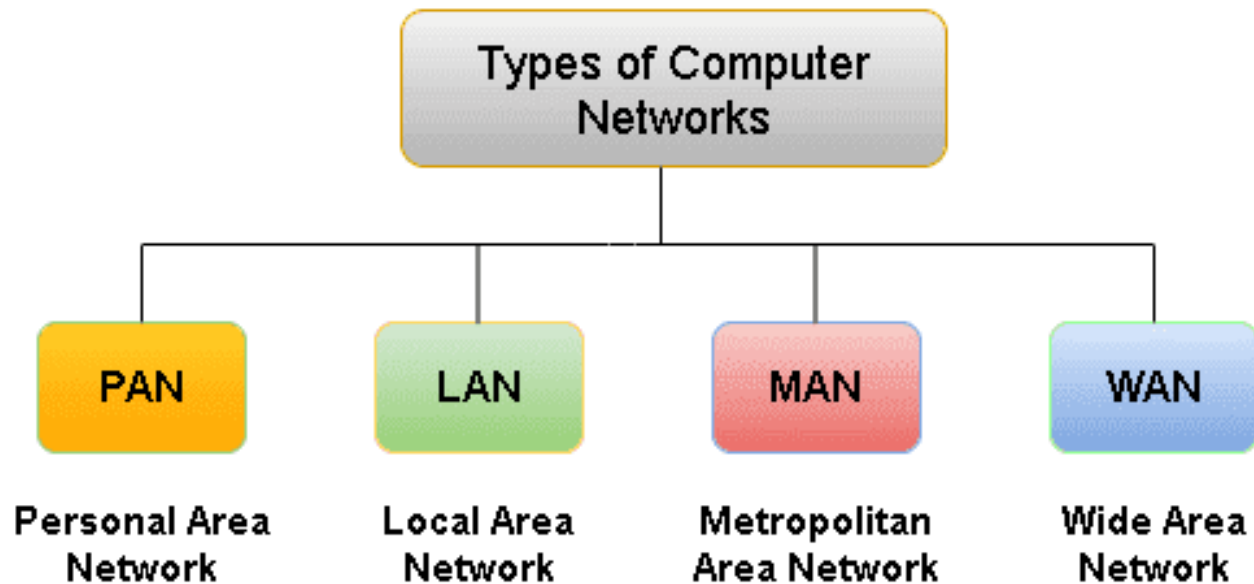

НЕДОЛІКИ МЕРЕЖ

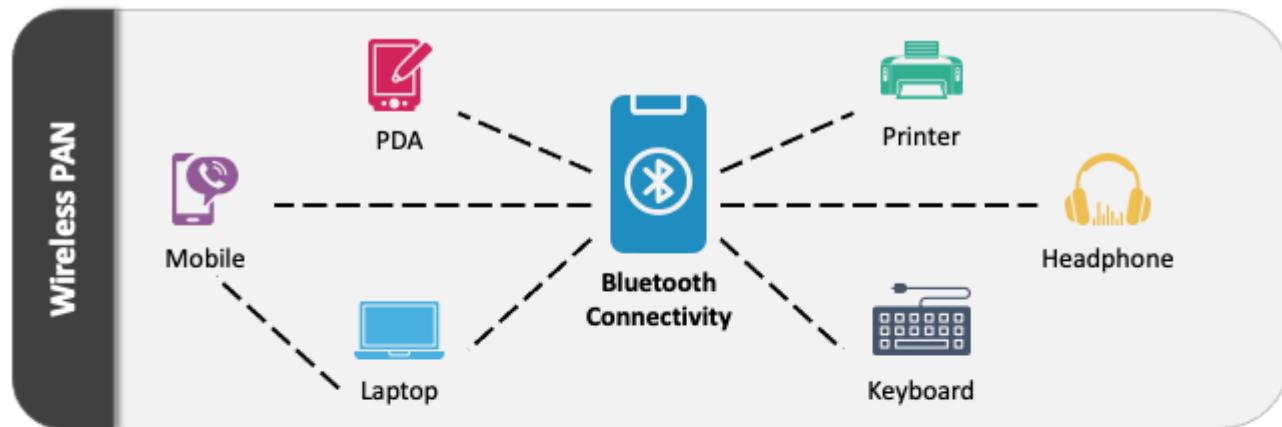
- ❖ Висока вартість монтажу
- ❖ Потрібен час для адміністрування
- ❖ Можливий збій сервера
- ❖ Несправності кабелю

КЛАСИФІКАЦІЯ МЕРЕЖ ЗА ЇХ ГЕОГРАФІЄЮ

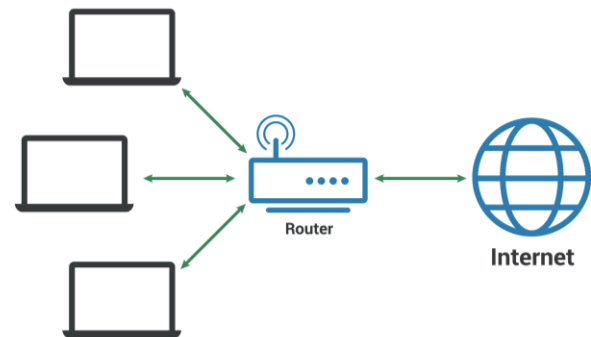

ПЕРСОНАЛЪНА МЕРЕЖА (Personal Area Network)

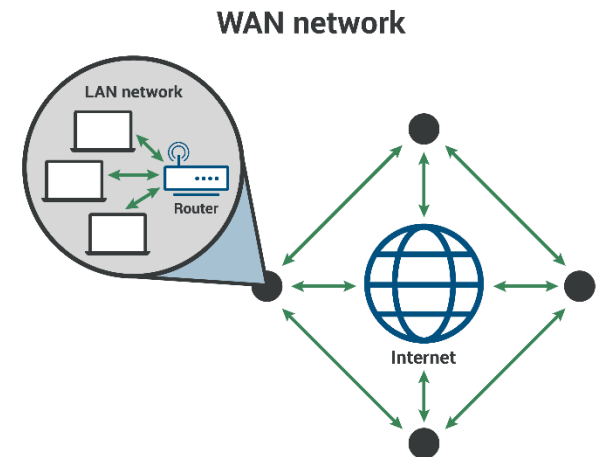
ЛОКАЛЬНА МЕРЕЖА (Local Area Network)

- ❑ **LAN** – це мережа, призначена для роботи в невеликій фізичній зоні, наприклад офісі, заводі або групі будівель.
- ❑ Локальні мережі легко проектувати та виправляти несправності
- ❑ Обмін інформацією та спільне використання ресурсів стає легким завдяки локальній мережі.
- ❑ Можна використовувати різні типи топологій, наприклад зірку, дерево, шину, кільце тощо
- ❑ Зазвичай це приватна мережа.

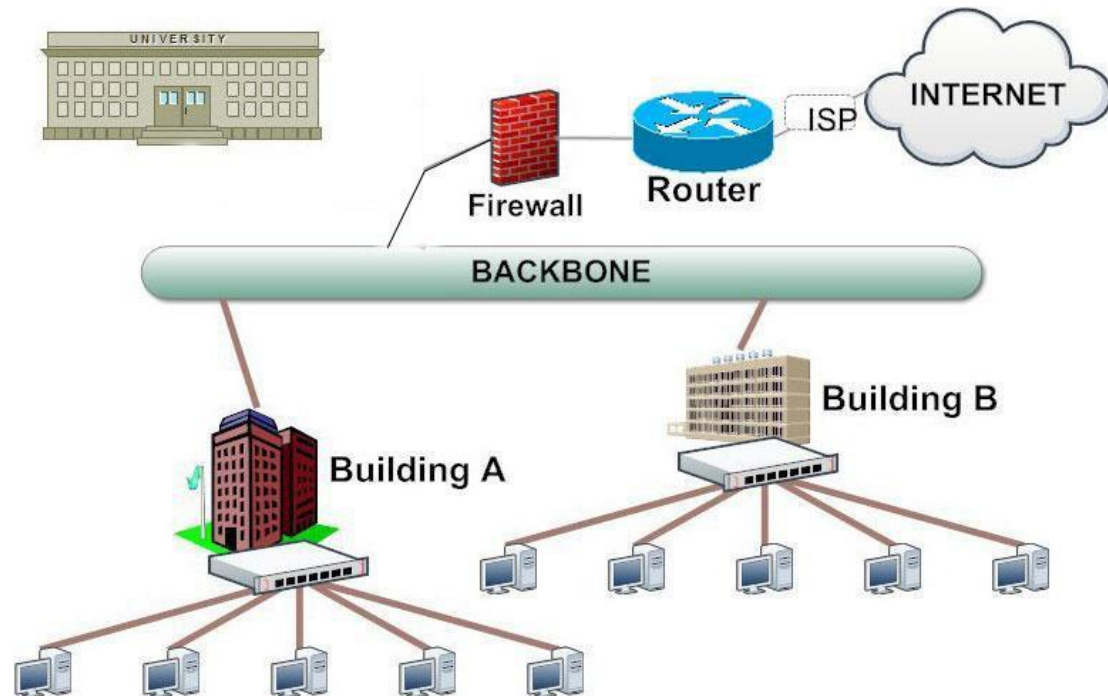
ГЛОБАЛЬНА МЕРЕЖА (Wide Area Network)

- ❑ Якщо мережа охоплює велику площу або коли комп'ютери, які потрібно з'єднати один з одним, знаходяться на великій відстані, локальна мережа не може використовуватися, використовується глобальна мережа (WAN).
- ❑ Зв'язок між різними користувачами глобальної мережі встановлюється за допомогою виділених телефонних ліній, супутникових каналів зв'язку та подібних каналів.
- ❑ Більшість мереж WAN використовуються для передачі великих блоків даних між користувачами.

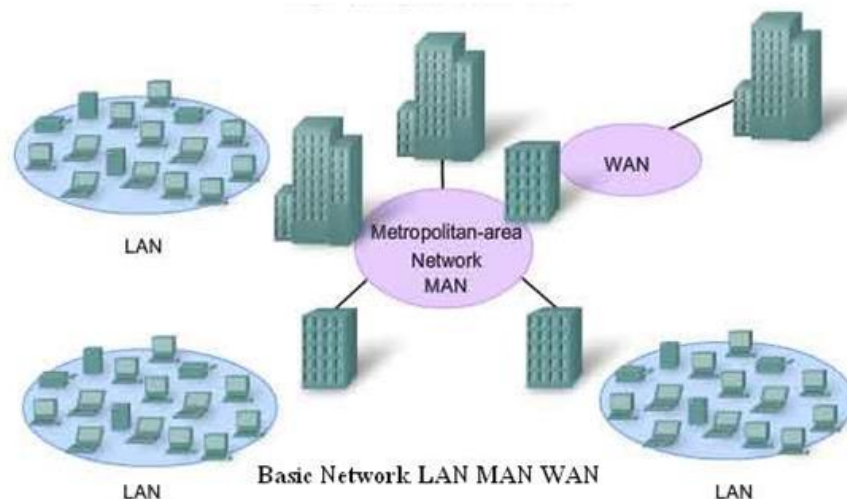
МЕРЕЖА КАМПУСУ (Campus Area Network)

- ❑ Мережа кампусу складається із з'єднання локальної мережі на обмеженій географічній території
- ❑ Мережеве обладнання, таке як комутатори, маршрутизатори та засоби передачі, тобто оптичне волокно тощо, майже повністю належить власнику кампусу.

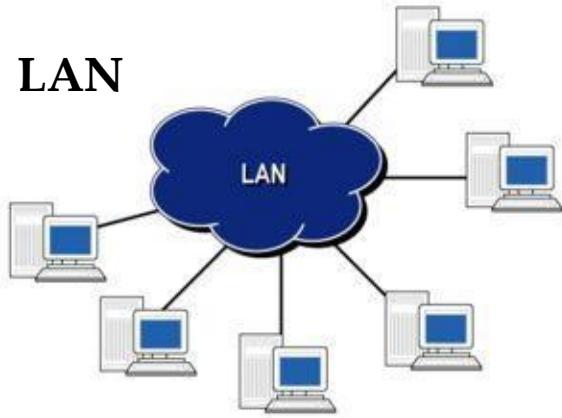

МІСЬКА МЕРЕЖА (Metropolitan Area Network)

- ❑ Це проміжна технологія LAN і WAN, яка охоплює все місто.
- ❑ Вона використовує аналогічну технологію, що й локальна мережа.
- ❑ Це може бути одна мережа, така як мережа кабельного телебачення, або спосіб підключення кількох локальних мереж до великої мережі, щоб ресурси могли спільно використовуватися між локальними мережами, а також між пристроями.

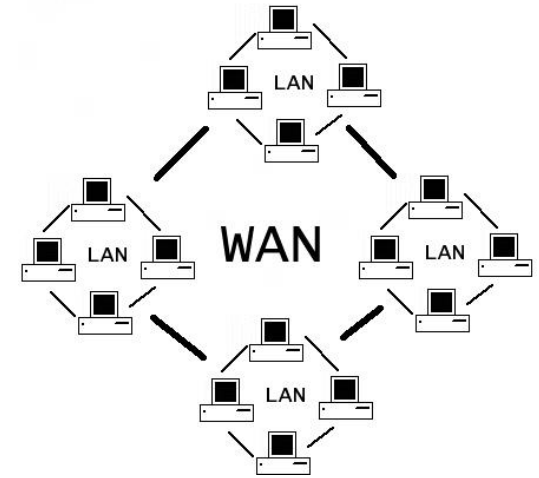
LAN

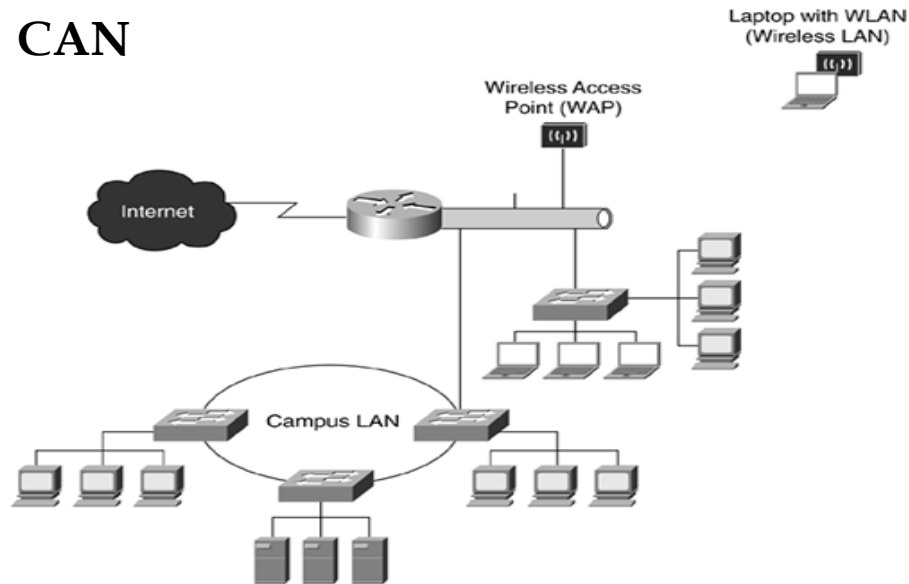
PAN

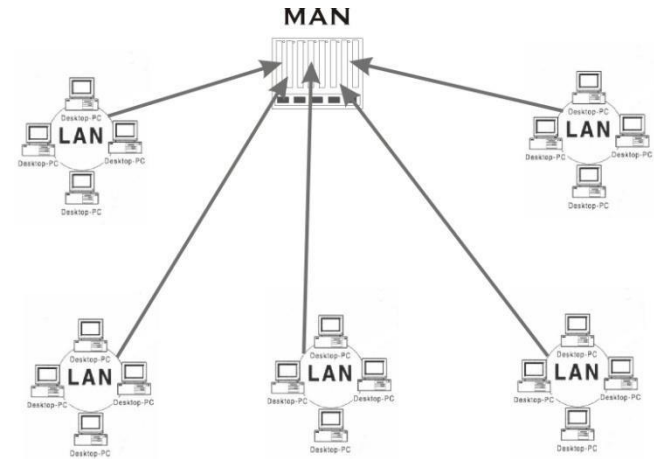
WAN

CAN

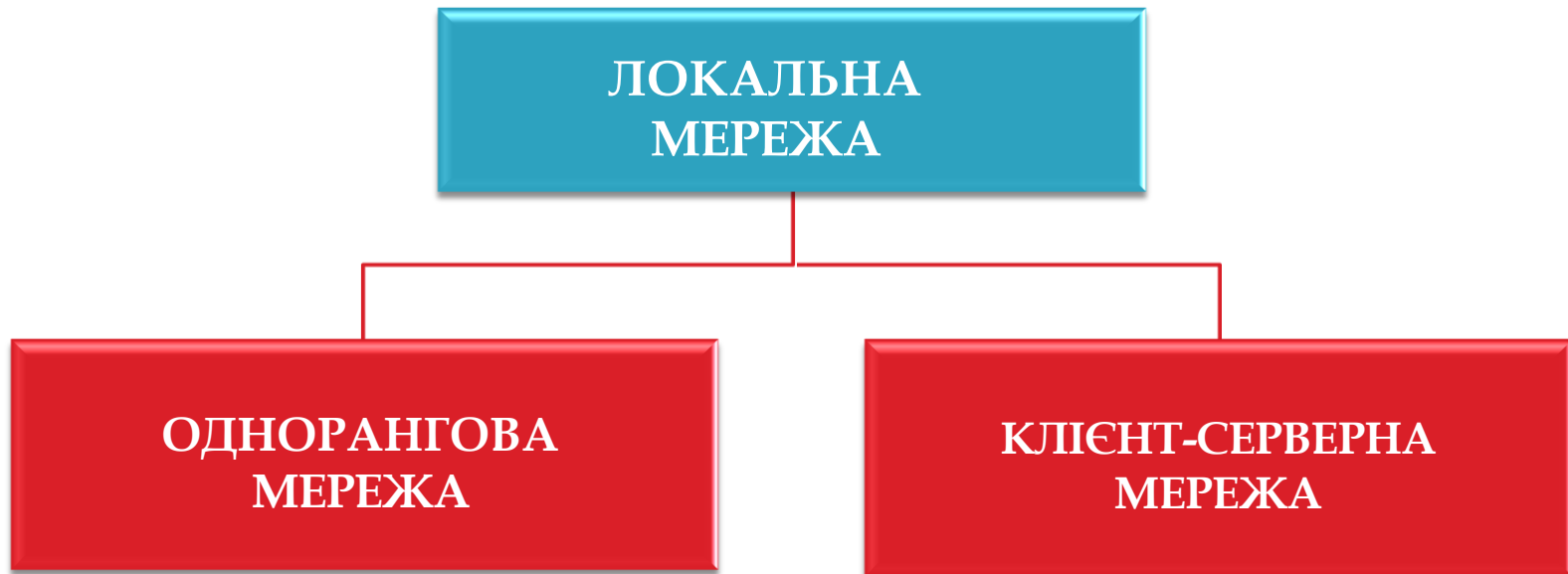
MAN

ВІДМІННОСТІ LAN, WAN, MAN

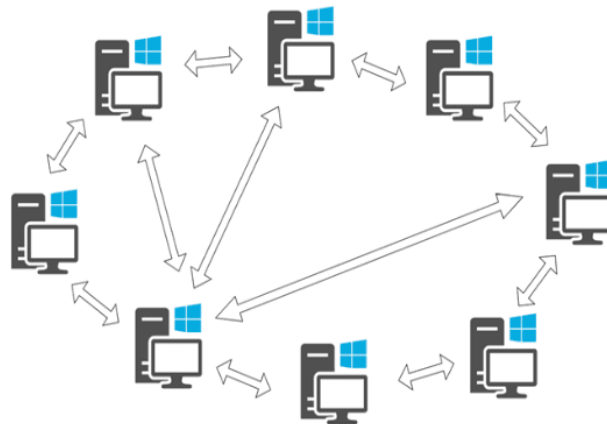
ПАРАМЕТРИ	LAN	WAN	MAN
Право власності на мережу	Приватна	Приватна чи публічна	Приватна чи публічна
Географічне охоплення	Маленьке	Дуже велике	Помірне
Дизайн і обслуговування	Легко	Нелегко	Нелегко
Спосіб підключення	Коаксіальний кабель	PSTN або супутник	Коаксіальні кабелі, PSTN, оптичне волокно, бездротовий
Пропускна здатність	Низька	Висока	Помірна
Швидкість передачі даних	Висока	Низька	Помірна

КЛАСИФІКАЦІЯ МЕРЕЖ ЗА ЇХ КОМПОНЕНТНОЮ РОЛЛЮ

ОДНОРАНГОВА МЕРЕЖА (Peer to Peer)

- У одноранговій мережі кожен комп'ютер відповідає за надання власних ресурсів іншим комп'ютерам у мережі.
- Кожен комп'ютер відповідає за налаштування та підтримку власної безпеки цих ресурсів.
- Крім того, кожен комп'ютер відповідає за доступ до необхідних мережевих ресурсів за однорангових відносин.
- Однорангова мережа корисна для невеликої мережі, що містить менше 10 комп'ютерів в одній локальній мережі.
- У одноранговій мережі кожен комп'ютер може функціонувати і як клієнт, і як сервер.
- Однорангові мережі не мають центральної системи управління. У однорангових мережах немає серверів.

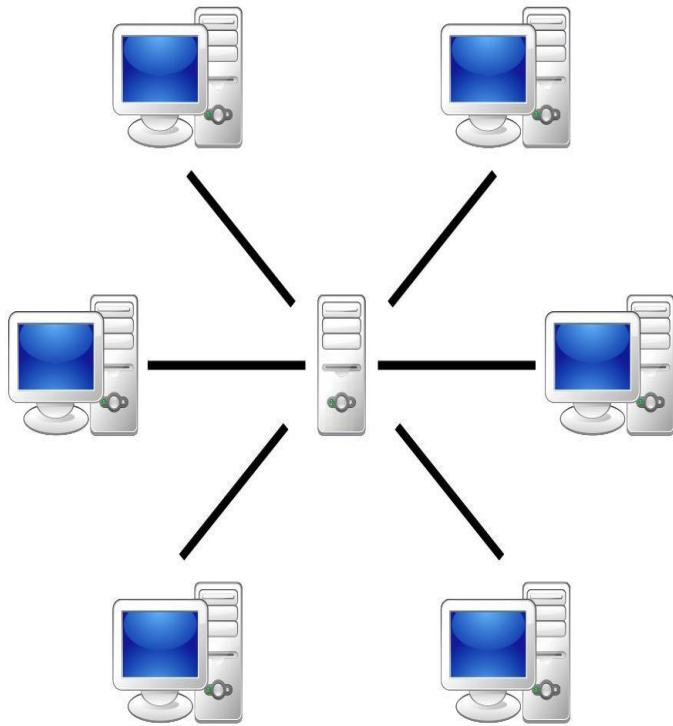
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ МЕРЕЖІ P2P-TO-P2P

Переваги:

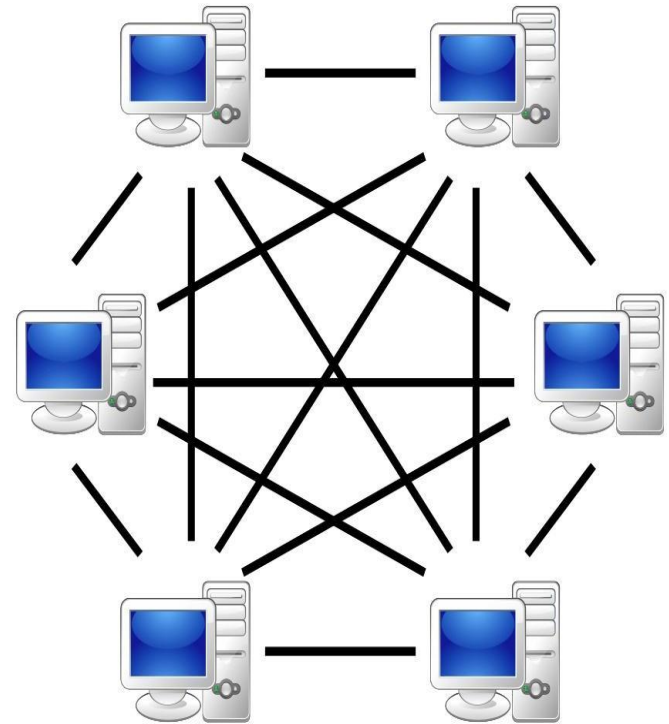
- ❑ Використовується менш дороге комп'ютерне обладнання
- ❑ Легко адмініструвати
- ❑ Не потрібна NOS (мережева операційна система)
- ❑ Легке налаштування та низька вартість

Недоліки:

- ❑ Не дуже безпечно
- ❑ Немає центрального місця зберігання чи архівування файлів
- ❑ Додаткове навантаження на комп'ютер через спільне використання ресурсів
- ❑ Важко підтримувати контроль версій

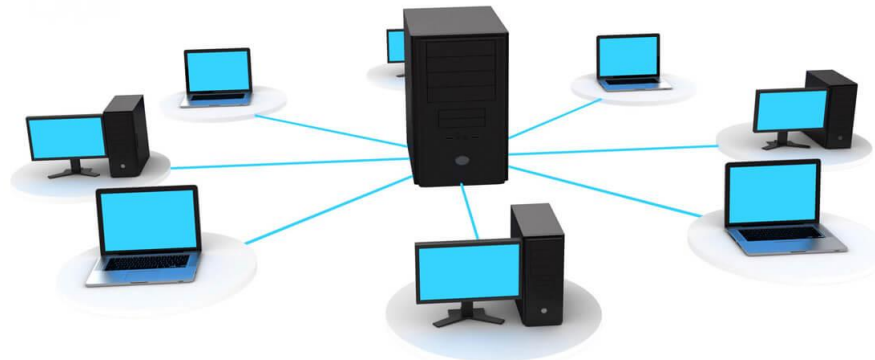
Server-based

P2P-network

МЕРЕЖА КЛІЄНТ/СЕРВЕР

- У мережеских відносинах клієнт-сервер одні комп'ютери діють як сервери, а інші – як клієнти. Сервер це просто комп'ютер, який має доступ до мережеских ресурсів і надає послуги іншим комп'ютерам, коли вони їх запитують. Клієнт це комп'ютер, на якому запущена програма, яка запитує службу від сервера.
- Локальна мережа (LAN) заснована на взаємозв'язку між мережею клієнт-сервер.
- Клієнт-серверна мережа – це мережа, у якій усі доступні мережескі ресурси, такі як файли, каталоги, програми та спільні пристрої, централізовано керуються та розміщуються, а потім доступ до них здійснюється клієнтом.
- Мережа обслуговування клієнтів визначається наявністю серверів у мережі, які забезпечують безпеку та адміністрування мережі.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ МЕРЕЖІ КЛІЄНТ-СЕРВЕР

Переваги:

- ❑ Дуже безпечно
- ❑ Краща продуктивність
- ❑ Централізоване резервне копіювання
- ❑ Надійність

Недоліки :

- ❑ Вимагає професійного адміністрування
- ❑ Потребує більшої кількості обладнання
- ❑ Потребує більшої кількості програмного забезпечення
- ❑ Дороге спеціалізоване програмне забезпечення

ТИПИ СЕРВЕРІВ

Web server

Mail server

Application server

Database server

DNS server

Proxy server

DHCP server

File server

Gaming server

Print server

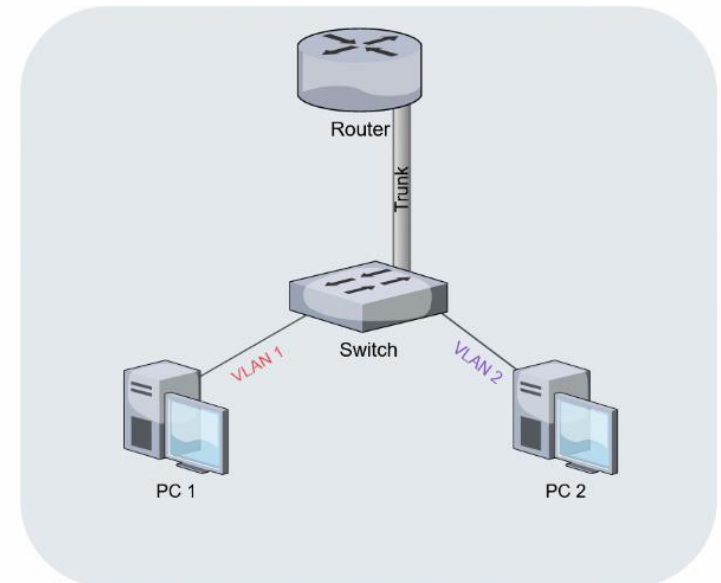

ТИПИ СЕРВЕРІВ

- ❖ **Файловий сервер:** ці сервери надають послуги для зберігання, отримання та переміщення даних. Користувач може читати, записувати, обмінюватися та керувати файлами за допомогою файлових серверів.
- ❖ **Принт сервер:** сервер принтера використовується для контролю та керування друком у мережі. Він також пропонує користувачам мережі послугу факсу.
- ❖ **Сервер додатків:** дороге програмне забезпечення та додаткова обчислювальна потужність можуть спільно використовуватися комп'ютерами в мережі за допомогою серверів додатків.
- ❖ **Сервер повідомлень:** використовується для координації взаємодії між користувачами, документами та програмами. Дані можна використовувати для аудіо, відео, двійкових файлів, тексту чи графіки.
- ❖ **Сервер бази даних:** це тип сервера додатків. Дозволяє користувачам отримати доступ до централізованої надійної бази даних.

КОМПОНЕНТИ КОМП'ЮТЕРНОЇ МЕРЕЖІ

- Два або більше комп'ютерів
- Кабелі як зв'язок між комп'ютерами
- Плата мережевого інтерфейсу (NIC) на кожному комп'ютері
- Свічі (Switches)
- Програмне забезпечення (ОС)

ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ ДАНИХ

Дві основні категорії:

- Керований — дроти, кабелі
- Некерований — бездротова передача, наприклад радіо, мікрохвилі, інфрачервоне з'єднання, звук...

Керовані засоби:

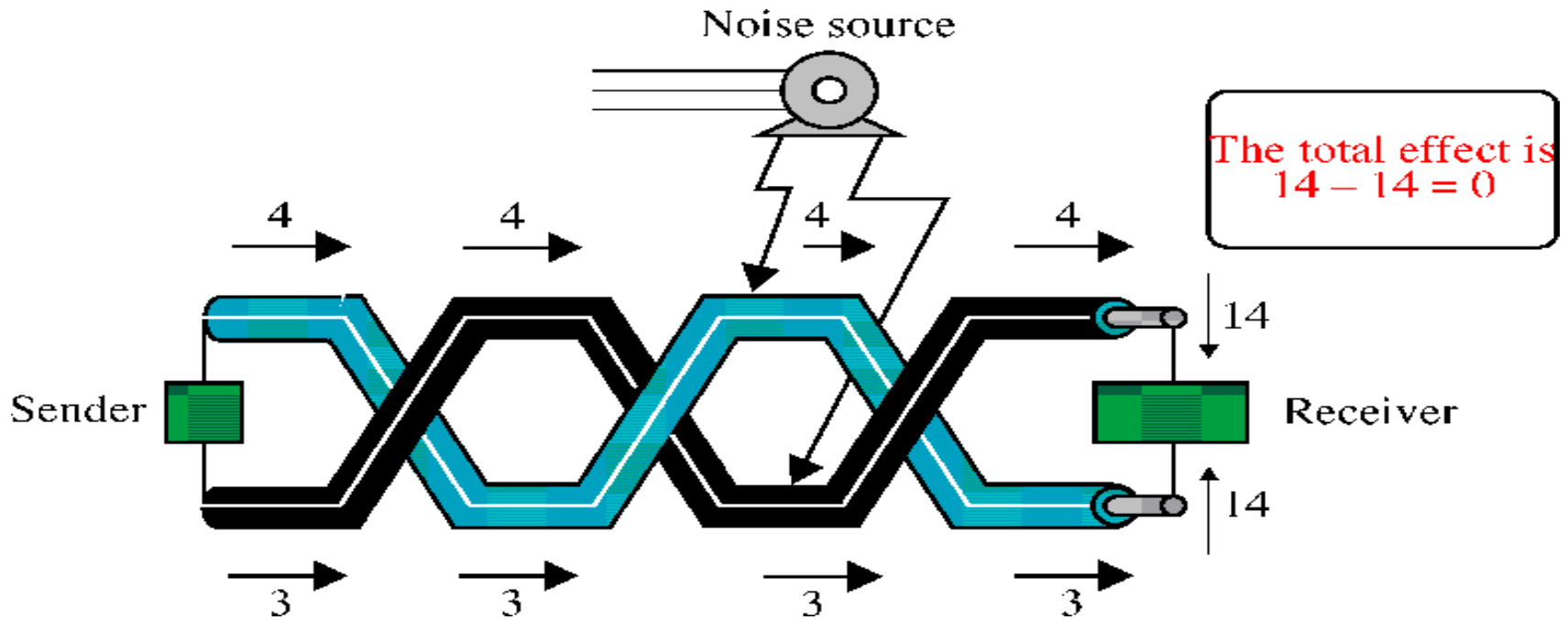
- Кабелі типу вита пара:
  - Неекрановані кабелі з витною парою (UTP).
  - Екрановані кабелі з витною парою (STP).
- Коаксіальні кабелі
- Оптиволоконні кабелі

ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ

Кабелі з витою парою

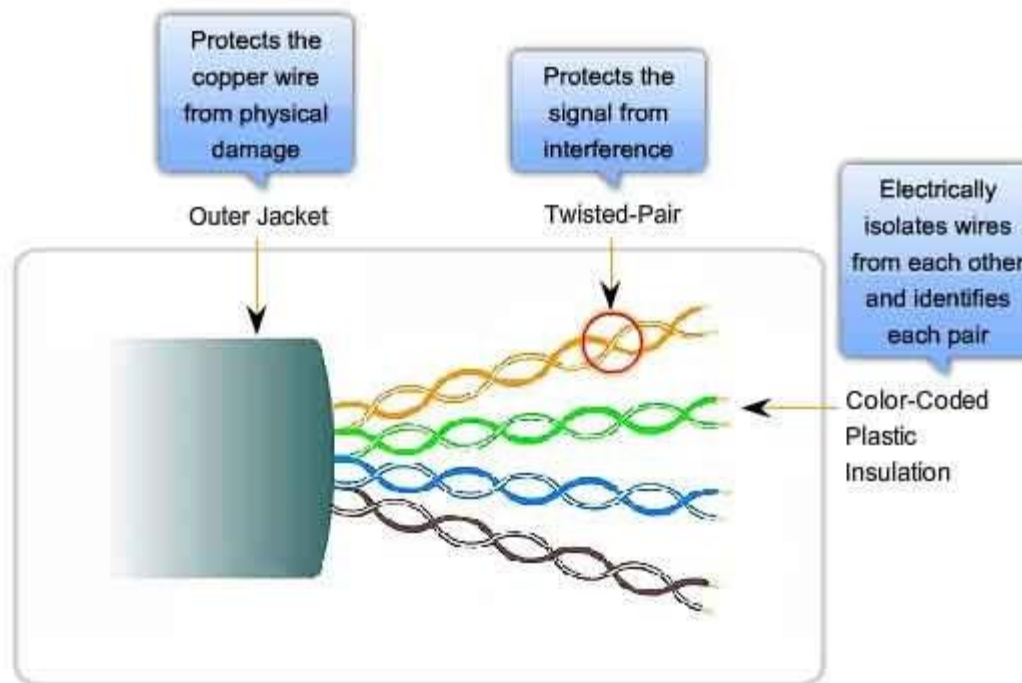
- Якщо пара проводів не скручена, електромагнітні шуми, наприклад, від двигунів, впливатимуть на ближчий провід більше, ніж на дальній, викликаючи помилки

ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ

Неекранована вита пара (UTP, Unshielded Twisted-Pair)

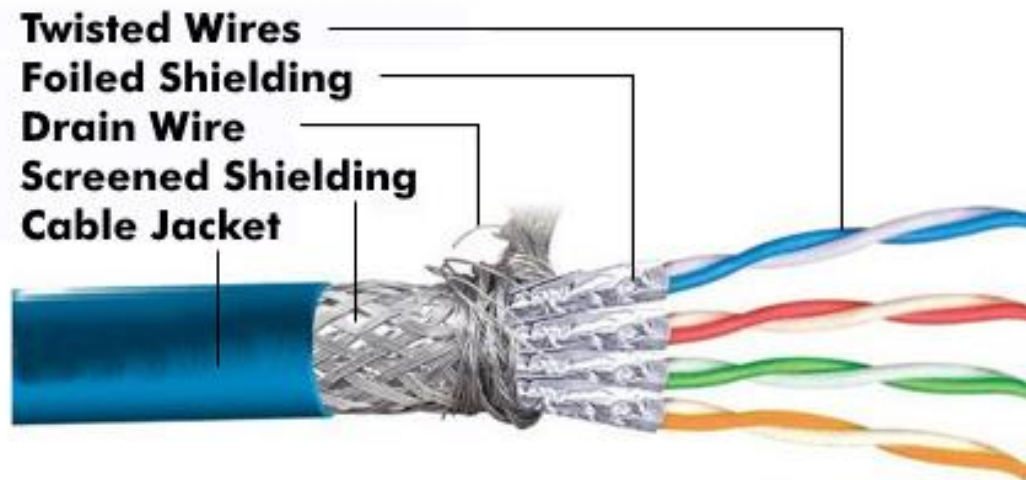
- Зазвичай загорнутий у пластикову обгортку (для механічного захисту)
- Зразок UTP-кабелю з 4 неекранованих зкручених пар проводів

ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ

Екранована вита пара (STP, Shielded Twisted-Pair)

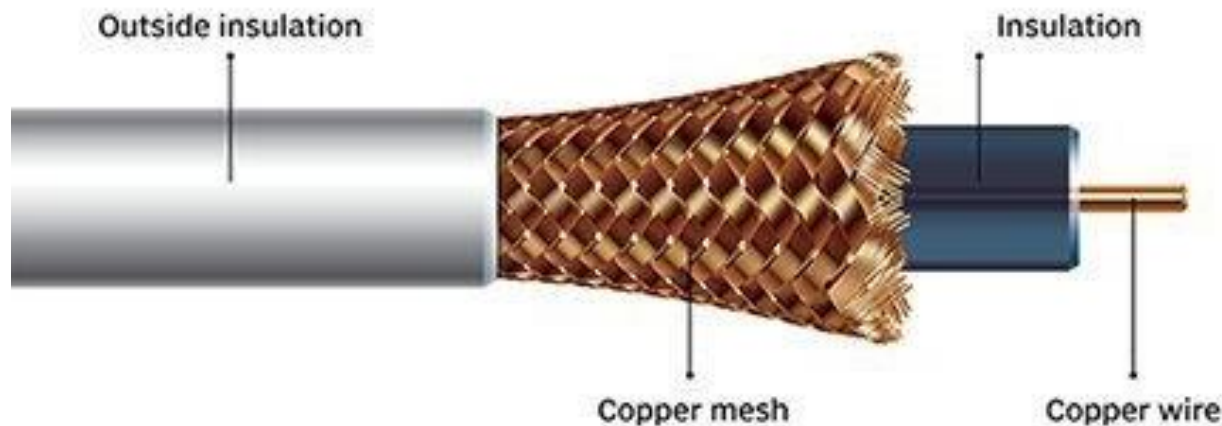
- Кабелі STP подібні до кабелів UTP, за винятком того, що кожна пара ізольованих проводів покрита металевією фольгою або плетеною металевією сіткою.

ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ

Коаксіальні кабелі

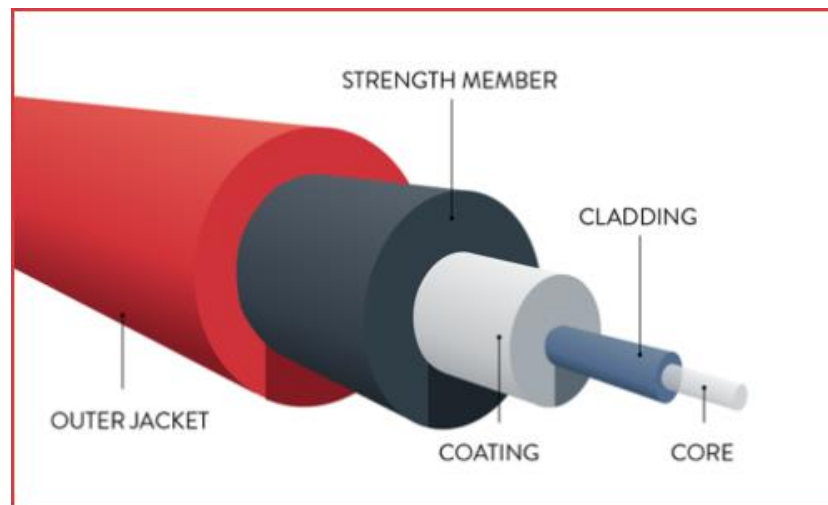
- Загалом, коаксіальні кабелі, передають сигнали з вищою частотою (100 КГц–500 МГц), ніж кабелі УТР
- Зовнішня металева оболонка служить як екран від шуму (перешкод), так і другим провідником, який завершує контур

ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ

Оптоволоконні кабелі

- Оптичне волокно складається з серцевини (більш щільний матеріал) і оболонки (менш щільний матеріал).
- Найпростішим є багатомодове оптичне волокно зі ступінчастим індексом
- Світло відбивається туди-сюди вздовж ядра
- Поширені джерела світла: світлодіоди та лазери

ОПТОВОЛОКОННИЙ КАБЕЛЬ

За оптичними характеристика їх поділяють на:

- **одномодові.** Мають одну центральну жилу діаметром 10 мкм. Працюють з лазерами, частота хвилі яких становить або 1,3, або 1,55 мкм.

- **багатомодові.** Мають пучок центральних жил діаметром 50, 62,5, 100 або 140 мкм. Працюють з суперлюмінісцентними світлодіодами з частотою хвилі 1,3 та 0,85 мкм.

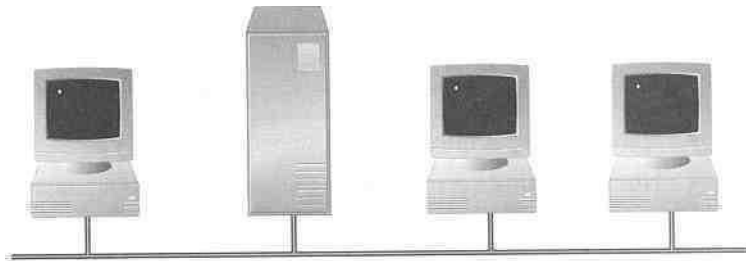
Волоконно-оптичні кабелі дозволяють передавати дані зі швидкістю до 1 Гбіт/с на відстань до 110 км.

Недоліком цього типу середовища передавання є порівняно висока вартість кабелів та обладнання.

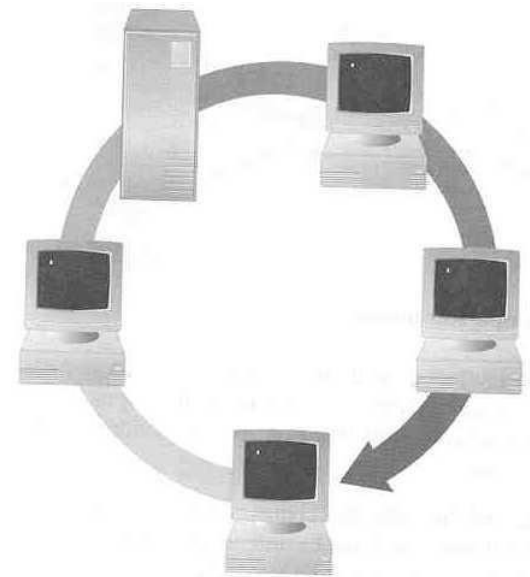
ТОПОЛОГІЯ

- Як так багато комп'ютерів можна з'єднати разом?

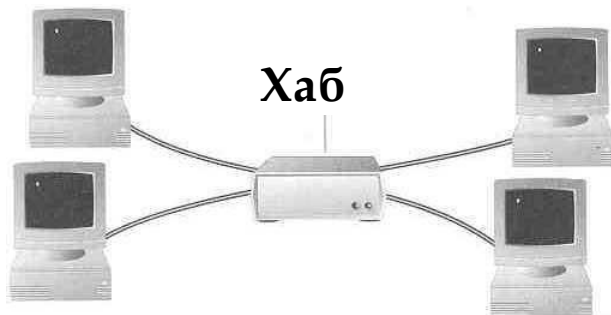
Топологія шини

Кільцева топологія

Топологія зірка

МЕРЕЖЕВІ ПРИСТРОЇ

Мережні технічні засоби – це різні пристрої, що забезпечують об'єднання комп'ютерів у єдину комп'ютерну мережу.

Апаратне забезпечення комп'ютерних мереж може включати в себе: кабелі; сервери; мережні інтерфейсні плати (NIC, Network Interface Card); концентратори; комутатори; маршрутизатори (територіально-розподілені мережі); сервери віддаленого доступу (територіально-розподілені мережі); модеми (територіально-розподілені мережі).

Modem

NIC

Repeater

Hub

Switch

Router

Bridge

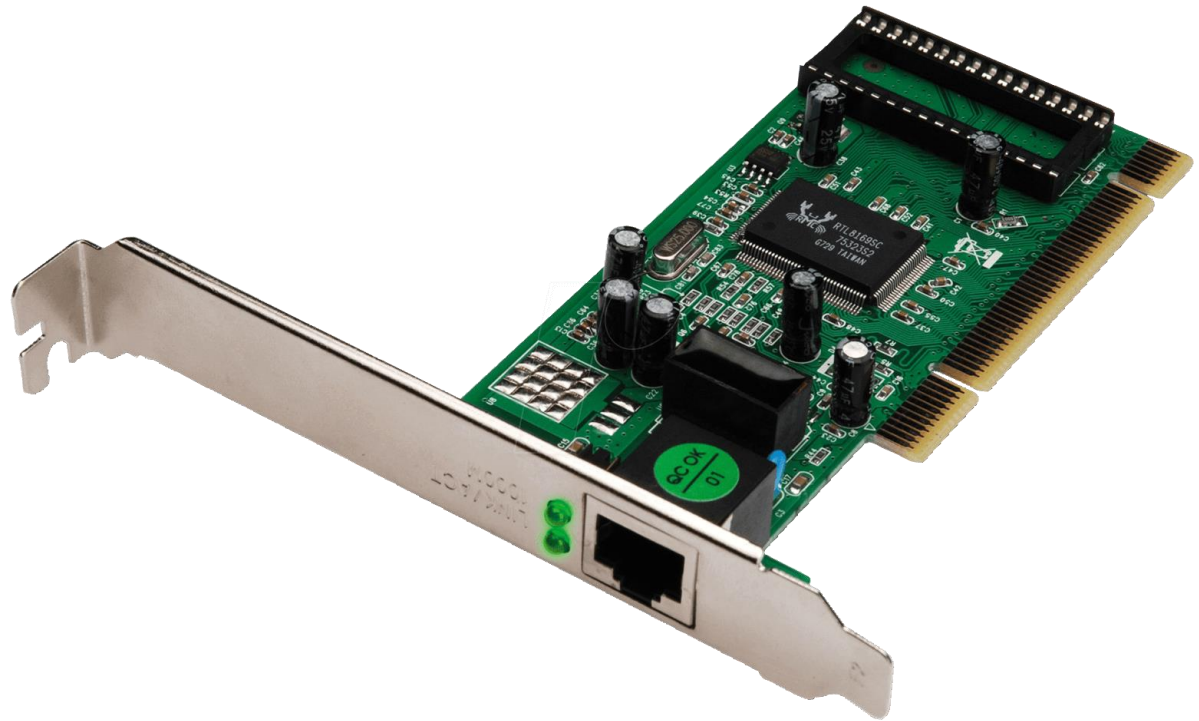
Gateway

СЕРВЕР

Сервер як комп'ютер - це комп'ютер у локальній чи глобальній мережі, який надає користувачам свої обчислювальні і дискові ресурси, а також доступ до встановлених сервісів; найчастіше працює цілодобово, чи у години роботи групи його користувачів.

МЕРЕЖЕВІ ПЛАТИ

Мережева плата (NIC Network Interface Card) - периферійний пристрій, що дозволяє комп'ютеру взаємодіяти з іншими пристроями мережі. в наш час, особливо в персональних комп'ютерах мережеві плати досить часто інтегровані в материнські плати для зручності використання та здешевлення усього комп'ютера в цілому.

КОНЦЕНТРАТОР

Концентратор - пристрій фізичного рівня, з'єднувальний компонент, до якого підключають усі комп'ютери в мережі за топологією «зірка».

Концентратори - застарілі пристрої і не використовуються в сучасних мережах. Вони не сегментують мережевий трафік. Коли один пристрій відправляє дані, концентратор перенаправляє цей трафік до всіх інших підключених до нього пристроїв. Пропускна здатність каналу розподіляється між усіма пристроями.

КОМУТАТОР

Мережевий комутатор (англ. network switch) або світч (від англ. switch – «перемикач») – пристрій, призначений для з'єднання декількох вузлів комп'ютерної мережі в межах одного сегмента.

МАРШРУТИЗАТОР (ROUTER)

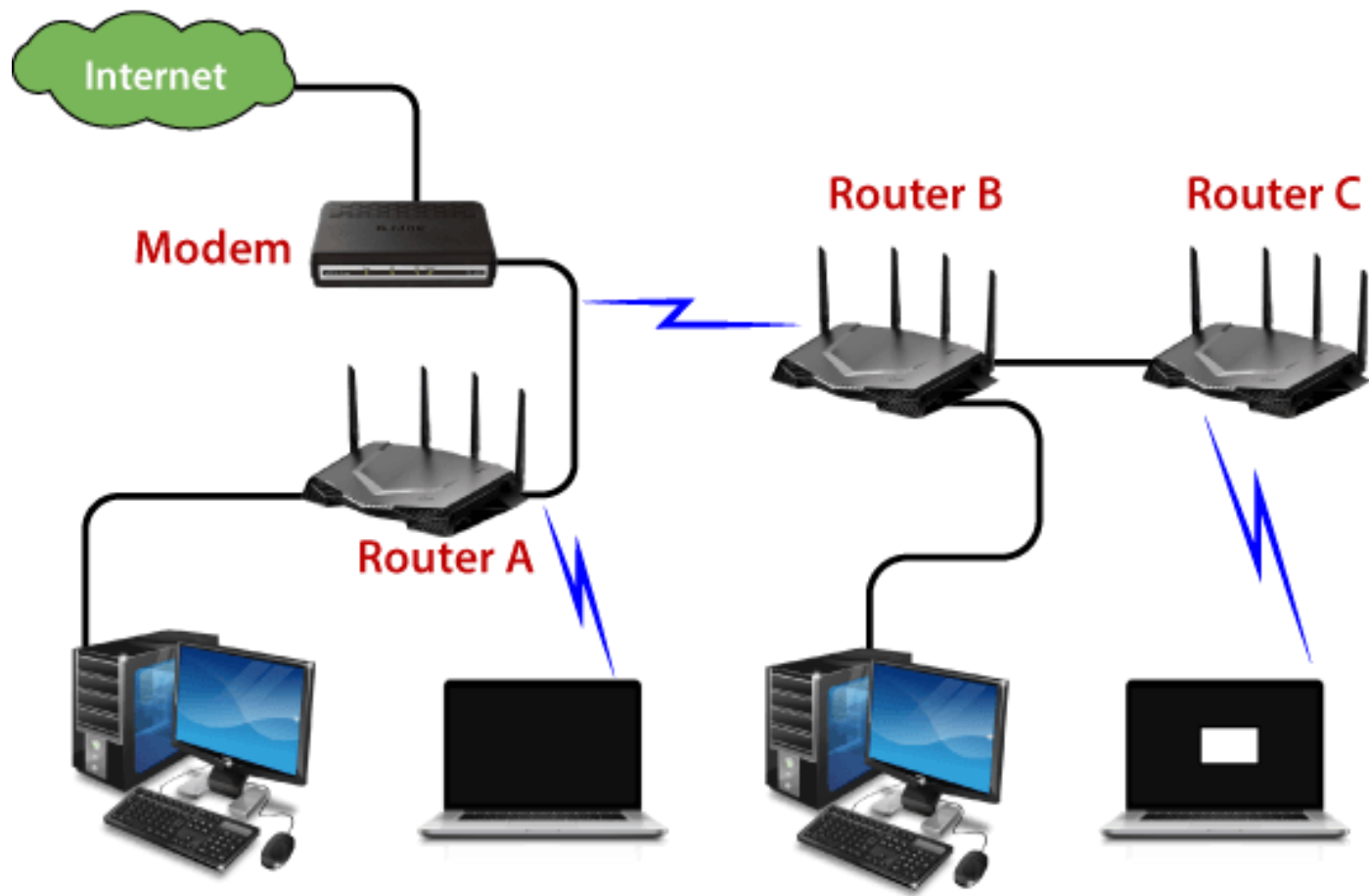

Маршрутизатор - електронний пристрій, що використовується для поєднання двох або більше мереж і керує процесом маршрутизації, тобто на підставі інформації про топологію мережі та певних правил приймає рішення про пересилання пакетів мережевого рівня між різними сегментами мережі.

МОДЕМ

Модем - пристрій зв'язку для перетворення сигналу за допомогою процесів модуляції (зміна параметрів електромагнітного коливання за законом інформаційного повідомлення) та протилежному йому демодуляції, що дозволяє комп'ютеру передавати дані по телефонній лінії; він є пристроєм узгодження у телекомунікаційних системах, системах автоматичного керування тощо. Модеми, що застосовуються в комп'ютерній техніці, бувають внутрішні (що встановлюються всередині системного блока) та зовнішні (що встановлюються ззовні).

Дякую за увагу!

